

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Визначення даного вступного екзамену обумовлене необхідністю перевірки рівня професійної психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців.

Абітурієнт повинен усвідомлювати, що порушення слуху мають складну структуру. В ній виділяється первинний дефект, обумовлений патологічними процесами, та вторинні відхилення. Якщо для першого необхідним є медичний вплив, то вторинні відхилення корегуються у процесі спеціально організованого процесу навчання. Це стосується всіх без винятку психічних процесів.

Абітурієнт повинен ґрунтовно знати види стійких порушень слуху у дітей, причини їх виникнення та методи медичної і педагогічної реабілітації. Абітурієнт має чітко усвідомлювати роль біологічних факторів, середовища та виховання у розвитку особистості дитини з порушеннями слуху. Ці вихідні дані є підґрунтям для засвоєння знань про особливості психічного розвитку даної категорії дітей та визначення основних шляхів педагогічного впливу і корекційної роботи, скерованої на подолання наслідків ураження слухової функції.

Вихідним принципом програми є забезпечення нерозривної єдності предметів психологічного і педагогічного циклів. Реалізація даного принципу полягає в тому, що будь-яка педагогічна чи методична тема має психологічне обґрунтування. Рациональний вибір методів, реалізація принципів, використання організаційних форм, здійснення усіх розділів спеціальної корекційної роботи можливі лише за умови ґрунтовного знання абітурієнтом особистості дитини з порушеннями слуху, своєрідності та можливості її розвитку.

Другим принципом побудови програми є принцип історизму. Він реалізується в тому, що більшість питань програми рекомендується розглядати в історичному аспекті, тобто знати історію питання, імена відомих сурдопедагогів, їхній внесок у розвиток вітчизняної сурдопедагогічної науки. Історичний підхід до аналізу сурдопедагогічних проблем дозволяє виявити

широту ерудиції абітурієнта, уміння бачити наукові проблеми в динаміці та використовувати досягнення сурдопедагогічної науки при розробці актуальних проблемсучасності.

Третім принципом програми є зв'язок теорії з практикою навчання дітей з порушеннями слуху. Суть цього принципу полягає в умінні абітурієнтів підтверджувати теоретичні відомості з сурдопсихології та сурдопедагогіки прикладами з практики шкільного життя.

Четвертим принципом, покладеним в основу програми, є диференційований підхід до розгляду низки питань стосовно типових категорій дітей з порушеннями слуху та дітей з комплексними порушеннями.

У своїх відповідях абітурієнти повинні показати знання загальнопедагогічної та спеціальної літератури, уміння розкрити тему, використовуючи знання із загальної та спеціальної педагогічної літератури, вміло застосовувати для конкретизації теоретичних положень емпіричними даними демонструвати знання практичної роботи з дітьми, одержаний під час педагогічної практики, та передового досвіду сурдопедагогічного досвіду.

Програму фахового вступного випробування зі спеціальності 016 Спеціальна освіта (сурдопедагогіка) розроблено на основі навчальної програми з дисципліни «Сурдопедагогіка» відповідно до навчального плану освітнього рівня «бакалавр».

Мета фахового вступного випробування – перевірка рівня теоретично та практичної підготовки абітурієнтів на базі здобутого ступеня бакалавра, магістра, освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста.

Абітурієнт на вступному екзамені повинен:

- виявити володіння матеріалами офіційних державних документів в галузі освіти;
- показати ґрунтовні знання теорії навчання і виховання дітей з порушеннями слуху;
- розкрити закономірності процесу навчання і виховання дітей з порушеннями слуху;

- підтверджувати теоретичні положення прикладами з педагогічної практики;
- використовувати дані спеціальної літератури з проблеми навчання і виховання учнів з порушеннями слуху;
- знати наукові праці з актуальних проблем сурдопедагогіки;
- при розкритті питань дидактичного характеру виходити з психолого-педагогічних основ навчання і виховання дітей з урахуванням слухової функції;
- уміти використовувати знання із загальних предметів психолого-педагогічного циклу, інтерпретувати їх при розгляді питань навчання і виховання дітей з порушеннями слуху;
- розкривати шляхи інтенсифікації навчально-виховного процесу та корекційної роботи з подолання наслідків глухоти і туговухості, спираючись на найновіші досягнення в галузі сурдопсихології та сурдопедагогіки;
- ілюструвати відповідь своїми власними прикладами та прикладами роботи досвідчених сурдопедагогів;
- показувати можливості використання залишків слуху, оволодіння словесним мовленням, а також потенційні можливості інтелектуального розвитку осіб з порушеннями слуху;
- майбутній сурдопедагог повинен чітко уявляти кінцевий результат корекційного педагогічного впливу на різнобічний розвиток осіб з порушеннями слуху.

До екзаменаційних білетів включені в узагальненому вигляді основні питання з окремих розділів сурдопедагогіки.

2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ АБІТУРІЄНТА НА ФАХОВОМУ ВСТУПНОМУ ВИПРОБУВАННІ

<i>За шкалою університету</i>	<i>Визначення</i>	<i>Характеристика відповідей абітурієнта</i>
-------------------------------	-------------------	--

<i>0-99 бали</i>	<i>Низький</i>	Абітурієнт не усвідомлює змісту питання білету, тому його відповідь не має безпосереднього відношення до поставленого питання. Наявна повна відсутність умінь міркувати. Обсяг правильних відповідей на питання практичного змісту менше 50%. В абітурієнта відсутні знання, необхідні для правильних відповідей.
<i>100 – 139 балів</i>	<i>Задовільний</i>	Відповіді на питання білету носять фрагментарний характер, характеризуються відтворенням знань на рівні запам'ятовування. Абітурієнт поверхово володіє умінь міркувати, його відповіді супроводжуються другорядними міркуваннями, які інколи не мають безпосереднього відношення до змісту запитання. Обсяг правильних відповідей на питання практичного змісту у межах 50-75%. Абітурієнт недостатньо точно дає визначення категоріям теорії виховання дітей з порушеннями слуху, допускає суттєві помилки методичного характеру.
<i>140 – 169 балів</i>	<i>Достатній</i>	У відповідях на питання білету допускаються деякі неточності або помилки непринципового характеру. Абітурієнт демонструє розуміння навчального матеріалу на рівні аналізу властивостей. Помітне прагнення абітурієнта логічно розмірковувати при відповіді на питання білета. Обсяг правильних відповідей на питання практичного змісту більше 75%. Відповідь містить окремі неточності і незначні помилки по суті питань та частково неправильне посилання на спеціальну літературу.
<i>170 – 200 балів</i>	<i>Високий</i>	Абітурієнт дає повну й розгорнуту відповідь на питання білету. Його відповіді свідчать про розуміння навчального матеріалу на рівні аналізу закономірностей, характеризуються логічністю і послідовністю суджень, без включення випадкових і випадання істотних з них. Обсяг правильних відповідей на питання практичного змісту дорівнює 100%. Кожна відповідь супроводжується ґрунтовним і повним поясненням.

Якщо абітурієнт під час вступного випробування з конкурсного предмету набрав від 0-99 балів, то дана кількість балів вважається не достатньою для допуску в участі у конкурсному відборі до УДУ імені Михайла Драгоманова.

Оцінювання рівня знань абітурієнтів проводиться кожним із членів предметної комісії окремо, відповідно до критеріїв оцінювання. Загальний бал оцінювання рівня знань абітурієнта виводиться за результатами обговорення членами комісії особистих оцінок відповідей абітурієнтів. Бали (оцінки) вступного фахового випробування виголошуються головою предметної комісії усім абітурієнтам, хто приймав участь у випробуванні після закінчення іспиту.

3.ЗМІСТ ПРОГРАМИ ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ (СПІВБЕСІДИ)

3.1.Загальні основи сурдопедагогіки

Предмет сурдопедагогіки й методи науково-педагогічного дослідження.

Предмет і завдання сурдопедагогіки. Зв'язки сурдопедагогіки з суміжними науками. Методи науково-педагогічних досліджень. Впровадження досягнень сурдопедагогічної науки в практику навчання і виховання осіб з порушеннями слуху.

Розвиток сурдопедагогіки як науки.

Загальна характеристика історії зарубіжної сурдопедагогіки. Історія дореволюційної сурдопедагогіки в Україні. Становлення, розвиток і досягнення сурдопедагогіки як науки.

Вклад українських вчених у розробку сурдопедагогічної теорії.

Причини виникнення порушень слуху у дітей та їх профілактика.

Характеристика основних видів стійких порушень слуху у дітей.

Причини виникнення порушень слуху у дітей у світлі сучасних наукових даних.

Методи реабілітації порушень слуху в дитячому віці.

Профілактика порушень слуху у дітей.

Роль педагогів у проведенні профілактичної роботи.

Педагогічна класифікація дітей з порушеннями слуху.

Короткі історичні відомості. Теоретичне обґрунтування педагогічної класифікації дітей з порушеннями слуху. Педагогічна типологія дітей з порушеннями слуху. Проблема удосконалення педагогічної класифікації дітей з порушеннями слуху на сучасному етапі.

Розвиток, виховання, формування особистості учня.

Структура дефекта слуху та засоби його компенсації.

Особливості розвитку дітей з порушеннями слуху. Вплив спадковості, середовища і виховання на розвиток глухих дітей та дітей зі зниженим слухом.

Різнобічний розвиток особистості – основна мета виховання дітей з порушеннями слуху.

Роль активної самостійної діяльності і спілкування в розвитку глухих дітей та дітей зі зниженим слухом.

Прогресивні та реакційні теорії щодо можливостей розвитку осіб з порушеннями слуху.

Особливості сурдопедагога та особливості його педагогічної діяльності.

Соціальні функції сурдопедагога. Професійно-педагогічні вимоги до вчителя дітей з порушеннями слуху.

Особистісні якості сурдопедагога.

Специфіка педагогічної діяльності сурдопедагога. Формування педагогічної майстерності та творчості.

Сурдопедагог і педагогічний колектив.

Система підготовки та підвищення кваліфікації сурдопедагогів.

Проблема удосконалення підготовки сурдопедагогічних кадрів на Україні.

Система освіти осіб з порушеннями слуху.

Короткі історичні відомості. Принципи побудови системи спеціальних навчально-виховних закладів. Суть безперервної освіти осіб з порушеннями слуху. Особливості структури системи освіти для осіб з порушеннями слуху.

Навчання та виховання дітей з порушеннями слуху переддошкільного і дошкільного віку. Система закладів для навчання глухих дітей та дітей зі зниженим слухом. Загальна середня освіта. Професійно-технічна освіта. Середня спеціальна освіта. Вища освіта. Проблема удосконалення системи освіти для осіб з порушеннями слуху на Україні.

Можливості та умови інтегрованого навчання дітей з порушеннями слуху дошкільного і шкільного віку.

3.2. Дидактика

Процес навчання учнів з порушеннями слуху.

Суть педагогічного процесу в спеціальній школі. Процес навчання як складова частина педагогічного процесу. Двосторонній характер процесу навчання. Функції навчання та їх реалізація у спеціальній школі. Особливості процесу навчання глухих учнів. Особливості процесу навчання в школі для дітей зі зниженим слухом. Врахування у процесі навчання особливостей пізнавальної діяльності учнів з порушеннями слуху. Структура процесу засвоєння знань. Особливості засвоєння знань глухими учнями та учнями зі зниженим слухом. Мотиви навчання та їх формування у дітей з порушеннями слуху. Проблема удосконалення процесу навчання у спеціальних школах на сучасному етапі.

Проблема білінгвізму в сурдопедагогічній теорії та практиці.

Зміст навчання учнів з порушеннями слуху.

Короткі історичні відомості. Загальна характеристика змісту навчання в школі для глухих дітей та дітей зі зниженим слухом. Навчальний план школи глухих. Принципи його побудови. Навчальний план школи для дітей зі зниженим слухом. Варіативність навчальних планів. Навчальний план допоміжних класів у спеціальних школах. Порівняльний аналіз змісту навчання в основній загальноосвітній школі та спеціальних школах для дітей з порушеннями слуху.

Зміст навчання осіб з порушеннями слуху у спеціальній середній загальноосвітній вечірній школі. Порівняльний аналіз навчальних планів вечірньої, середньої, загальноосвітньої та спеціальної школи.

Програми для школи глухих дітей та дітей зі зниженим слухом. Принципи побудови навчальних програм, їх корекційна скерованість. Своєрідність програм зі спеціальних предметів та розділів роботи. Загальна характеристика діючих навчальних програм. Підручники для школи глухих дітей та дітей зі зниженим слухом. Вимоги до підручників для спеціальних шкіл. Характеристика підручників. Особливості сучасних підручників для загальноосвітньої школи та їх використання у спеціальних школах.

Проблема удосконалення змісту навчання у спеціальних школах України.

Принципи навчання.

Загальна характеристика принципів навчання учнів з порушеннями слуху. Особливості реалізації загальнопедагогічних принципів навчання у спеціальній школі. Спеціальні дидактичні принципи навчання глухих учнів та учнів зі зниженим слухом (корекційна скерованість педагогічного процесу, опора на здорові сили та збережені аналізатори у дітей, диференційоване навчання та індивідуальний підхід до учнів, інтенсивний розвиток слухового сприймання, формування мовлення як засобу спілкування у глухих дітей, максимальне збереження мовленнєвої практики учнів зі зниженим слухом, єдність процесу навчання основам наук і розвитку словесного мовлення, зв'язок навчання з предметно-практичною діяльністю учнів).

Взаємозв'язок та взаємообумовленість принципів навчання.

Методи та засоби навчання основам наук у школі для дітей з порушеннями слуху.

Загальна характеристика системи методів навчання у спеціальній школі.

Історія розвитку загальних методів навчання глухих учнів. Різні підходи до класифікації загальних методів навчання. Характеристика основних груп методів.

Спеціальні методи навчання глухих учнів та учнів з порушеннями слуху.

Специфічні методи навчання дітей з порушеннями слуху.

Проблема удосконалення на сучасному етапі системи методів навчання основам наук учнів з порушеннями слуху. Дидактичні засоби навчання.

Використання загальних та сурдотехнічних засобів навчання у спеціальній школі.

Організаційні форми навчання учнів з порушеннями слуху.

Загальна характеристика форм організації навчальної діяльності учнів спеціальної школи. Характеристика уроку як основної форми організації навчального процесу. Завдання уроків у спеціальній школі та вимоги до них.

Типологія і структура уроків із загальноосвітніх предметів. Особливості структури уроків з спеціальних навчальних предметів. Підготовка сурдопедагога до уроку. Тематичне та неурочне планування. Психолого-педагогічний аналіз уроку.

Індивідуальна робота з розвитку слухового сприймання та формування вимови як своєрідна форма організації процесу навчання глухих учнів і учнів зі зниженим слухом.

Підготовка домашніх завдань учнями в спеціальній школі-інтернаті. Педагогічні вимоги до обсягу та характеру домашніх завдань. Організація та методика керівництва виконанням домашніх завдань учнями з порушеннями слуху. Взаємозв'язок вчителя та вихователя.

Факультативні заняття як організаційна форма навчання. Види, організація, зміст та методика проведення факультативних занять. Навчальні екскурсії. Значення, види та методика проведення екскурсій з учнями з порушеннями слуху.

Музично-ритмічні заняття як своєрідна форма навчальної роботи з учнями спеціальних шкіл.

Взаємозв'язок різних організаційних форм навчання учнів з порушеннями слуху та проблема їх удосконалення на сучасному етапі.

Система трудового навчання учнів з порушеннями слуху.

Завдання трудового навчання учнів спеціальних шкіл. Педагогічна характеристика розвитку системи трудового навчання в школі глухих. Основні етапи трудового навчання глухих учнів. Система трудового навчання в школі для дітей зі зниженим слухом. Предметно-практичне навчання. Уроки ручної

праці в школі для дітей зі зниженим слухом. Трудове навчання учнів середніх класів. Профільне та професійне навчання учнів старших класів.

Організація, зміст і методи проведення профорієнтаційної роботи в спеціальних школах та шляхи її удосконалення. Соціально-трудова адаптація випускників спеціальних шкіл. Проблема удосконалення трудової підготовки учнів з порушеннями слуху.

Навчання дітей з порушеннями слуху та інтелекту.

Короткі історичні відомості. Медико-педагогічна класифікація дітей з порушеннями слуху та інтелекту. Особливості психічного розвитку дітей з порушеннями слуху та інтелекту. Зміст навчання у допоміжних класах. Особливості процесу навчання учнів з порушеннями слуху та інтелекту.

3.3. Теорія виховання дітей з порушеннями слуху

Процес виховання дітей з порушеннями слуху.

Виховання як складова частина педагогічного процесу. Формування особистості в процесі виховання. Особливості виховання дітей з порушеннями слуху. Завдання виховання дітей з порушеннями слуху. Реалізація загальних педагогічних принципів у процесі виховання учнів спеціальних шкіл.

Методи і прийоми виховання.

Багатогранність методів виховання. Різні підходи до класифікації методів виховання. Врахування особливостей розвитку дітей з порушеннями слуху при визначенні методів виховного впливу.

Інформаційні методи виховання. Бесіда, роз'яснення, розповідь, переконання, лекції, доповіді, диспути. Педагогічні вимоги як метод виховання. Виховна сила прикладу як метода виховання дітей з порушеннями слуху.

Практично-ділові методи виховання. Методи привчання і вправ. Організація суспільно-корисної діяльності учнів. Виховання дітей з порушеннями слуху в процесі гри. Методи стимулювання позитивної поведінки і діяльності учня. Змагання, заохочення і покарання. Особливості їх застосування в спеціальній школі.

Раціональне поєднання різних груп методів виховання. Диференційований підхід до вибору методів виховного впливу на основі врахування особливостей психічного розвитку дітей з порушеннями слуху.

Моральне виховання дітей з порушеннями слуху.

Погляди вітчизняних сурдопедагогів на можливості морального виховання осіб з порушеннями слуху. Завдання морального виховання. Зміст та методи морального виховання. Виховання моральних навиків, культури поведінки, моральних почуттів, свідомої дисципліни. Виховання дитячого колективу та колективізму у дітей з порушеннями слуху. Правове виховання учнів з порушеннями слуху. Екологічне виховання учнів спеціальних шкіл. Статеве виховання учнів. Їх моральна підготовка до сімейного життя.

Розумове виховання дітей з порушеннями слуху.

Теоретичні основи розумового виховання глухих дітей та дітей зі зниженим слухом.

Погляди вітчизняних та зарубіжних сурдопедагогів на можливості розумового розвитку осіб з порушеннями слуху.

Завдання та зміст розумового виховання. Основні шляхи і засоби розумового виховання учнів спеціальних шкіл.

Формування пізнавальних інтересів у дітей та його значення для їхнього розумового розвитку.

Роль знань для розумового розвитку дітей. Роль словесного мовлення в розумовому розвитку глухих учнів і учнів зі зниженим слухом. Формування світогляду учнів у процесі вивчення навчальних дисциплін та організації громадсько-трудової діяльності.

Фізичне виховання дітей з порушеннями слуху.

Особливості фізичного розвитку дітей з порушеннями слуху. Оздоровчі, освітні та виховні завдання фізичного виховання. Зміст фізичного виховання дітей з порушеннями слуху. Організаційні форми фізичного виховання учнів спеціальних шкіл. Музично-ритмічні заняття. Уроки фізкультури, фізичне виховання на всіх уроках та в процесі трудового навчання. Позакласна та

позашкільна робота з фізичного виховання. Роль режиму дня в школі-інтернаті для фізичного розвитку учнів. Лікувально-оздоровча робота в спеціальних школах. Спільна діяльність медичних та педагогічних працівників при здійсненні фізичного виховання дітей з порушеннями слуху. Спортивні успіхи та досягнення осіб з порушеннями слуху.

Трудове виховання дітей з порушеннями слуху.

Теоретичні основи виховання дітей з порушеннями слуху. Завдання трудового виховання дітей з порушеннями. Зміст трудового виховання учнів спеціальних шкіл. Форми і методи трудового виховання дітей в умовах спеціальної школи-інтернату. Види трудової діяльності школярів. Зв'язок школи з виробництвом та його роль у трудовому вихованні учнів з порушеннями слуху. Формування громадської активності учнів у процесі трудового навчання.

Естетичне виховання дітей з порушеннями слуху.

Теоретичні основи естетичного виховання дітей з порушеннями слуху. Врахування особливостей психічного розвитку глухих дітей та дітей зі зниженим слухом у процесі здійснення естетичного виховання. Завдання естетичного виховання. Зміст естетичного виховання учнів спеціальних шкіл. Форми і методи естетичного виховання. Естетика дитячого життя в школі-інтернаті. Естетичне виховання учнів у процесі навчання. Естетичне виховання в позакласній діяльності. Роль природи та мистецтва в естетичному вихованні учнів. Залучення школярів до активної участі в створенні естетичного оточення, до художньої виконавчої діяльності.

Основи сімейного виховання дітей з порушеннями слуху.

Зростання ролі сім'ї у вихованні дітей з порушеннями слуху. Завдання сімейного виховання дітей з порушеннями слуху. Особливості виховання дітей у сім'ях нечуючих батьків. Роль сім'ї у вчасному виявленні порушень слуху у дітей. Організація життя дитини у сім'ї. Підготовка глухих дітей та дітей зі зниженим слухом до навчання в школі.

Спільна робота спеціальної загальноосвітньої школи-інтерната та сім'ї по вихованню дітей з порушеннями слуху. Зміст роботи школи-інтерната з сім'єю.

Індивідуальні та колективні форми роботи. Врахування особливостей сім'ї і дитини при визначенні форм і методів роботи з сім'єю. Педагогічна освіта батьків з порушеннями слуху. Залучення батьків до проведення активної виховної роботи з учнями. Спільна робота школи-інтернату та громадськості з виховання глухих дітей і дітей зі зниженим слухом.

Організація життя і діяльності дітей з порушеннями слуху в спеціальній школі-інтернаті.

Завдання спеціальної школи для дітей з порушеннями слуху. Організація життя дітей в умовах інтернату. Режим дня для учнів різних вікових категорій. Педагогічне керівництво роботою інтернату. Роль вихователя в організації життя і діяльності учнів. Зміст роботи вихователя. Педагогічна майстерність вихователя та шляхи її удосконалення. Планування роботи вихователем. Педагогічне керівництво і самоуправління в колективі.

Єдність вимог до організації навчально-виховної роботи в школі та інтернаті. Розвиток учнів з порушеннями слуху в процесі позакласної роботи. Зміст роботи з учнями з порушеннями слуху в інтернаті. Види навчально-пізнавальної діяльності учнів. Організація самопідготовки. Гурткова робота в спеціальній школі. Позакласне читання. Екскурсії. Клубна форма роботи. Організація трудової діяльності учнів в інтернаті. Ігрова діяльність учнів. Організація дозвілля та проведення шкільних свят.

Спортивно-фізкультурна робота. Взаємозв'язок вчителів та вихователів у плануванні та проведенні навчально-виховної роботи в інтернаті. Врахування інтересів учнів при організації роботи. Розвиток нахилів і здібностей учнів з порушеннями слуху.

4. Для пільгових категорій осіб, яким надано право складати вступні випробування (особи, що потребують особливих умов складання випробувань) в УДУ імені Михайла Драгоманова за рішенням Приймальної комісії створюються особливі умови для проходження вступних випробувань.

5. СТРУКТУРА БІЛЕТУ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ.

Український педагогічний університет імені Михайла Драгоманова
Факультет спеціальної та інклюзивної освіти

Ступінь: «Магістр»

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 016.04 Спеціальна освіта .

Сурдопедагогіка і Сурдопсихологія

Освітня програма: Сурдопедагогіка

На базі ступеня/ОКР: «Бакалавр», «Магістр» /«Спеціаліст»

**Вступне фахове
випробування**

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

1. Фізичне виховання учнів з порушеннями слуху.
2. Структура комбінованого уроку у спеціальній школі для дітей з порушеннями слуху.
3. Внесок українських вчених в розробку сурдопедагогічної теорії та практики.

**Затверджено на засіданні Приймальної комісії УДУ
імені Михайла Драгоманова**

Протокол № від «_» 2023 р.

Голова фахової комісії

Підпис

**/Шеремет Марія Купріянівна/
Прізвище, ім'я, по-батькові**

6. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Актуальні питання сурдопедагогіки: зб. наукових праць / за ред. Л. І. Фомічової. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017.
2. Бондар В.І., Синьов В.М. Актуальні проблеми розвитку освіти дітей з обмеженнями життєдіяльності: шляхи від інституалізації до інтеграції. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського університету імені І. Огієнка. Випуск 12. Серія соціально-педагогічна. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2009. С. 8-14.
3. Вавіна Л.С. Ремаржевська В.М. Розвиваємо у дитини вміння чути : Від народження до 6 років : поради батькам. Київ : Літера ЛТД, 2008. 128 с.
4. Горлачов О.С. Психологічні особливості формування дактильного та міміко-жестового мовлення у майбутніх сурдопедагогів : дис. канд. психол. наук : 19.00.08. Київ, 2012. 299 с.
5. Гренюк Л.С. Мотиваційна готовність студентів-сурдопедагогів до професійної діяльності (на матеріалі звуковимови) : дис...канд.психол. наук: 19.00.08. Київ, 2011. 212 с.
6. Дефектологічний словник : навчальний посібник / за редакцією В.І.Бондаря,В.М.Синьова. Київ : «МП Леся», 2011. 528 с.
7. Марченко І.С. Спеціальна методика початкового навчання української мови. Навчально-методичний посібник. Київ : ВД «Слово», 2010. 288 с.
8. Основи етики спілкування з особами з інвалідністю : навчально-методичний посібник /за ред. акад. В.М. Синьова ; Мін-во освіти і науки, молоді та спорту, Нац. пед. ун-т імені М.П. Драгоманова, Ін-т корекційної педагогіки та психології. Київ. : Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2012.
9. Психологія : підручник для студ. вищих навч. закл. / Ю. Л. Трофімов та ін.; ред. Ю. Л.Трофімов. Вид. 6-е, стер. Київ : Либідь, 2008. 560 с.
10. Синьов В.М., Коберник Г.М. Основи дефектології : навчальний посібник. Київ : Вища школа, 1994. 143с.
11. Синьов В.М. До побудови загальної теорії корекційної педагогіки: визначення предмету

12. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка психологія : Збірник наукових праць. Київ : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2004. № 1.
13. Спеціальна педагогіка : понятійно-термінологічний словник / за ред. академіка В. І.Бондаря. Луганськ : Альма-матер, 2003. 436 с.
14. Спеціальна психологія : тексти. Ч. 2. / За ред. М.П.Матвєєвої, С. П. Миронової. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський державний ун-т, 2001. 142 с.
15. Спеціальна психологія: тексти. Ч. 1. / за ред. М.П.Матвєєвої, С. П. Миронової. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський державний ун-т, 1999. 158 с.
- 16.Сучасні системи спеціальної педагогіки та психології : навчально-методичний посібник укладач О. В. Чепка. Умань : ВПЦ «Візаві», 2015. 108 с.17.
17. Гольдберг А.М. Изучение глухих детей в процессе обучения и воспитания. Киев, 1972.
18. Краєвський Р.Г. Мова жестів. Київ, 1964.
19. Сурдопедагогіка. Хрестоматія. / за ред. Л. І. Фомічової. В 3-х томах. Видання третє, доповнене і перероблене. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016.
- 20.Фомічова Л. І. Розвиток інтелекту та проектування навчання/ Чуючі, глухі, слабочуючі дошкільники. Київ, 1997.
21. Шеремет М.К. Особливості стану мовлення у дітей зі зниженим слухом шестирічного віку. Київ, 1997.
22. Ярмаченко Н.Д. Проблема компенсации глухоты. Киев, 1976.
- 23.Ярмаченко Микола Дмитрович та розвиток української сурдопедагогіки : монографія / за ред. Л. І. Фомічової. Київ: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2018.